

ADNODDAU AM DDIM

Lluniau i drafod
gwyddoniaeth
gynradd

Bydd gofyn cwestiynau a ddewiswyd yn ofalus i'r plant am y llun yn eu cynorthwyo nhw i ddysgu:

- *sut i lunio esboniadau a chysylltu eu syniadau â thystiolaeth*
- *herio syniadau pobl eraill yn hyderus*
- *archwilio terminoleg wyddonol a'i defnyddio gyda dealltwriaeth wirioneddol*

Mae gweithgareddau lluniau i drafod gwyddoniaeth wedi'u bwriadu i fod yn benagored iawn, a gellir eu defnyddio gyda phlant o bob oedran. Gellir cyflawni'r gweithgareddau fel sesiwn 10-munud i gychwyn, neu eu hystemyn yn wers hirach a mwy manwl.

BETH I'W WNEUD

Lawlwythwch y ddelwedd drosodd trwy ddilyn y ddolen. Naill ai dangoswch y ddelwedd ar fwrdd gwyn neu rhwch gopiau printiedig i'r plant. Gofynnwch i'r plant weithio mewn grwpiau o dri er mwyn trafod y cwestiynau canlynol:

Cafodd y llun ei beintio yn 1830, ond pa gyfnod o hanes mae'n ei ddarlunio, yn eich tyb chi?

Pam ydych chi'n meddwl hyn?

Byddai'r anifeiliaid yn y llun wedi bod yn fyw miliynau o flynyddoedd yn ôl. Yn eich tyb chi, pa dystiolaeth roedd yn rhaid bod yr arlunydd wedi'i gweld er mwyn gallu tynnu lluniau ohonynt?

Ble fyddai rhywun wedi dod o hyd i'r dystiolaeth?

Cwestiynau eraill i ennyn a hyrwyddo meddwl ac esbonio

- Gofynnwch i'r plant edrych yn fanwl ar yr anifeiliaid.
- Pa debygrwydd sydd i anifeiliaid y gallech chi eu gweld heddiw? Oes unrhyw wahaniaethau?
- Faint o anifeiliaid gwahanol allwch chi eu gweld? Allwch chi eu rhoi nhw mewn grwpiau?

Gall llun fod yn ysgogiad da iawn er mwyn cael plant i gymryd rhan yn effeithiol mewn trafodaeth am wyddoniaeth.

Mae defnyddio lluniau'n ddull cynhwysol sy'n hwyluso lefelau cyfranogi uchel. Gellir defnyddio lluniau hefyd fel man cychwyn ar gyfer ymchwilio. Bydd trafodaethau'r plant yn cynhyrchu cwestiynau y byddant eisiau ymchwilio iddynt.

Llun dyfrlliw a beintwyd gan y daearegwr Henry De la Beche yn 1830 yw '*Duria Antiquior – A more ancient Dorset*'. Mae'r llun wedi'i seilio ar ffosiliau a ddarganfuwyd gan Mary Anning, a hwn oedd y llun cyntaf i ddarlunio golygfa o hen hanes, wedi'i seilio ar dystiolaeth ffosiliau.

- Pa bethau byw eraill sydd yn y llun?
- Allwch chi greu cadwyn fwyd bosibl o'r anifeiliaid yn y llun?
- Beth mae ei angen ar yr anifeiliaid i aros yn fyw?

Syniadau am drafodaethau dilynol

- Pam nad yw'r anifeiliaid hyn (neu eu disgynyddion) i'w gweld heddiw, o bosibl?
- Defnyddiodd yr arlunydd dystiolaeth ffosil a ganfuwyd gan Mary Anning. Pa fath o wyddonydd oedd Mary Anning?
- Gofynnwch i'r plant ddarganfod mwy am ei bywyd a'i gwaith.
- Pam fyddai ei bywyd hi wedi cael ei ystyried yn anarferol ar y pryd?

I gael mwy o wybodaeth a syniadau ynghylch addysgu am ffosiliau a daeareg, ewch i wefan [The Big Jurassic Classroom](https://jurassiccoast.org/learning/) ar <https://jurassiccoast.org/learning/>, neu dewch i weithdy Carol Sampey, un o Gymrodyr yr Ymddiriedolaeth, ar ddydd Gwener 7 Mehefin yn ein Cynhadledd 2019.

